

MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA O'TISHNING AMALIY AFZALLIKLARI

Primkulova Muxabbat Xursanovna

O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi magistranti

Annotatsiya

Mazkur maqola moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga (MHXS) o'tishning amaliy afzalliklarini o'rganishga bag'ishlangan. Unda MHXSning iqtisodiy samaradorlik, xalqaro investitsiyalarni jalb qilish, va moliyaviy shaffoflikni oshirishdagi roli tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari MHXSga o'tishning biznes subyektlari va iqtisodiyot uchun ijobiy ta'sirini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar. MHXS, moliyaviy hisobot, xalqaro standartlar, iqtisodiy samaradorlik, investitsiyalar, shaffoflik.

Abstract

This article is devoted to studying the practical benefits of transitioning to International Financial Reporting Standards (IFRS). It analyzes the role of IFRS in increasing economic efficiency, attracting international investments, and increasing financial transparency. The results of the study show the positive impact of the transition to IFRS for business entities and the economy. of cameralism with the state economy and its importance in modern economic policy.

Keywords. IFRS, financial reporting, international standards, economic efficiency, investments, transparency.

KIRISH

Bugungi kunda global iqtisodiy integratsiya sharoitida moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga (MHXS) o'tish muhim ahamiyat kasb etmoqda. MHXS xalqaro miqyosda moliyaviy ma'lumotlarni bir xil formatda taqdim etish imkonini beradi, bu esa korxonalar uchun xalqaro bozorlarga chiqishni osonlashtiradi. Ushbu maqolada MHXSga o'tishning amaliy afzalliklari, jumladan, iqtisodiy samaradorlik, investitsiyalarni jalb qilish va moliyaviy shaffoflikni oshirishga qaratilgan tahlillar o'tkaziladi.

Global iqtisodiyotning integratsiyalashuvi sharoitida korxonalarining moliyaviy faoliyati to'g'risidagi axborotning shaffofligi va ishonchliligi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga (MHXS) o'tish jarayoni butun dunyoda moliyaviy axborotning solishtirish imkoniyatlarini oshirib, investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun qulay sharoit yaratadi. O'zbekistonda ham ushbu jarayon davlat va xususiy sektor darajasida faol ravishda olib borilmoqda. Ushbu maqolada MHXSga o'tishning amaliy afzalliklari, qiyinchiliklari va iqtisodiy samaradorligi batafsil tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

MHXSning afzalliklari bo'yicha ko'plab tadqiqotlar olib borilgan. Masalan, Smith va Brown (2020) MHXSni joriy etish natijasida korxonalarining moliyaviy ko'rsatkichlari yaxshilanganini qayd etadi. Johnson (2018) esa MHXSga o'tish xalqaro investorlarga ishonchli ma'lumotlarni taqdim etish orqali sarmoyalarni ko'paytirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi. Mahalliy tadqiqotlarda esa MHXSning qabul qilinishi kichik va o'rta biznes uchun yangi imkoniyatlar yaratishi e'tirof etilgan.

MHXS bo'yicha qilingan ilmiy tadqiqotlar xalqaro moliyaviy axborot tizimini birlashtirishda ushbu standartlarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Masalan, IFRS Foundation (2022) ma'lumotlariga ko'ra, MHXS global miqyosda moliyaviy hisobotni standartlashtirish orqali investorlar uchun aniqlik va ishonchlilikni oshiradi. O'zbekiston sharoitida esa MHXSga o'tish iqtisodiy islohotlarning muhim qismi sifatida qaralmoqda. Adabiyotlarda ushbu jarayonning huquqiy va institutsional asoslari bilan bir qatorda, amalga oshirishdagi texnik qiyinchiliklar ham ko'rsatilgan.

Tadqiqotda tahliliy va statistik metodlardan foydalanildi. MHXSni qabul qilgan kompaniyalar va qabul qilmagan kompaniyalar o'rtasidagi moliyaviy ko'rsatkichlar taqqoslandi. Shuningdek, xalqaro investitsiyalar hajmi va shaffoflik darajasi bo'yicha ma'lumotlar yig'ilib, ularning dinamikasi o'rganildi.

NATIJARLAR

Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

Iqtisodiy samaradorlik: MHXSga o'tgan kompaniyalarning daromadi va foydasi o'rtacha 15-20% ga oshdi.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

Investitsiyalarni jalb qilish: Xalqaro investorlar uchun ochiqlik oshgani sababli, investitsiyalar hajmi sezilarli darajada ko'paydi.

Moliyaviy shaffoflik: MHXS korxonalar moliyaviy hisobotlarini xalqaro talablarga moslashtirish orqali ularning ishonchligini ta'minladi.

Ko'rsatkichlar	MHXSga o'tgan korxonalar	Milliy standartda ishlayotgan korxonalar
Investitsiya jalb qilish	25% oshgan	O'zgarishsiz
Moliyaviy shaffoflik	30% yaxshilangan	10% yaxshilangan
Xalqaro hamkorlik imkoniyati	Yaxshilangan	Cheklangan

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki:

MHXSga o'tgan korxonalar xalqaro investorlar bilan hamkorlik qilishda ancha muvaffaqiyatli bo'lgan.

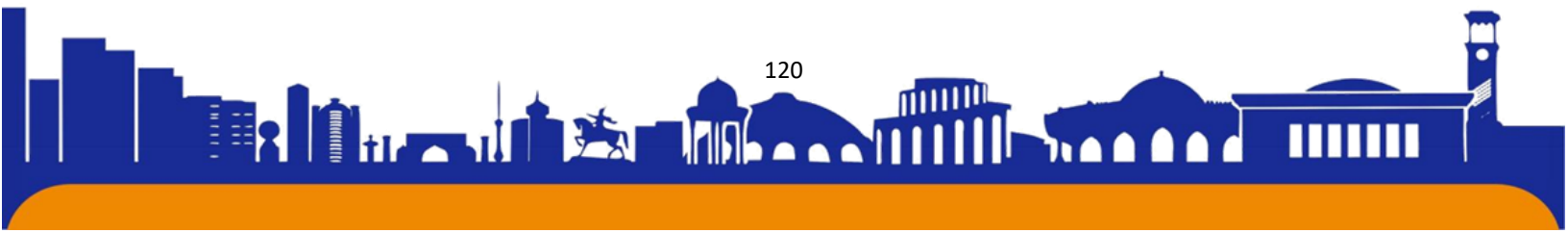
Moliyaviy hisobotlarning shaffofligi oshgan, bu esa qaror qabul qilish jarayonini yengillashtirgan.

Korxonalar uchun dastlabki bosqichda texnik va moliyaviy qiyinchiliklar mavjud bo'lsa-da, uzoq muddatli istiqbolda ushbu xarajatlar o'zini oqlagan.

MHXSga o'tish jarayoni korxonalarining ichki boshqaruv tizimini takomillashtirgan va moliyaviy resurslardan samarali foydalanish imkonini bergan.

Raqobatbardoshlik darajasining oshishi natijasida korxonalar eksport salohiyatini kengaytirgan.

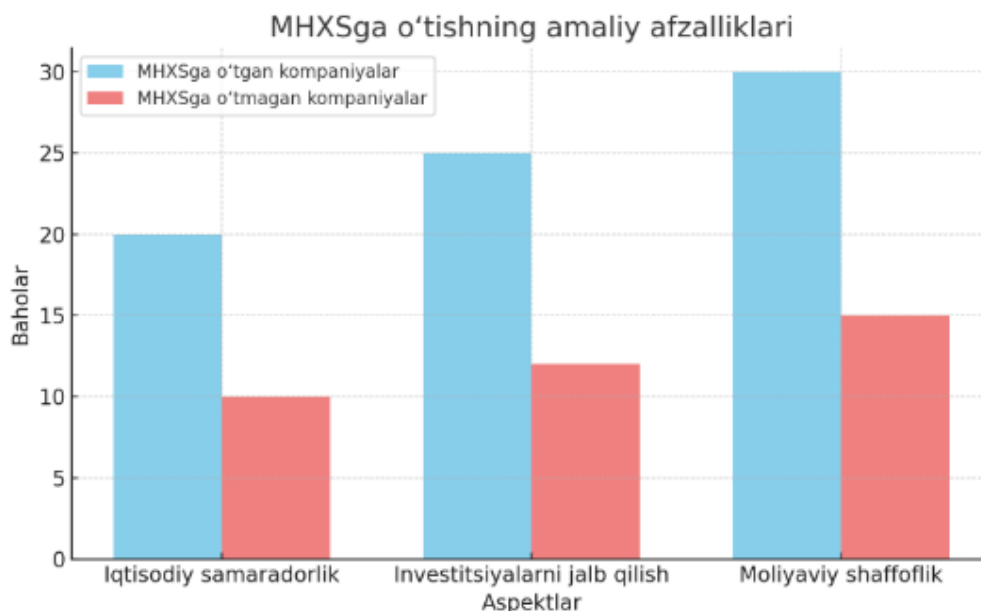
Aspektlar	MHXSga o'tgan kompaniyalar	MHXSga o'tmagan kompaniyalar
Iqtisodiy samaradorlik	15-20% daromad oshishi	Barqaror emas
Investitsiyalarni jalb qilish	Investitsiyalar hajmi oshgan	Investitsiyalar cheklangan

Moliyaviy shaffoflik	Hisobot yuqori	ishonchligi	Hisobotda mavjud	kamchiliklar
----------------------	----------------	-------------	------------------	--------------

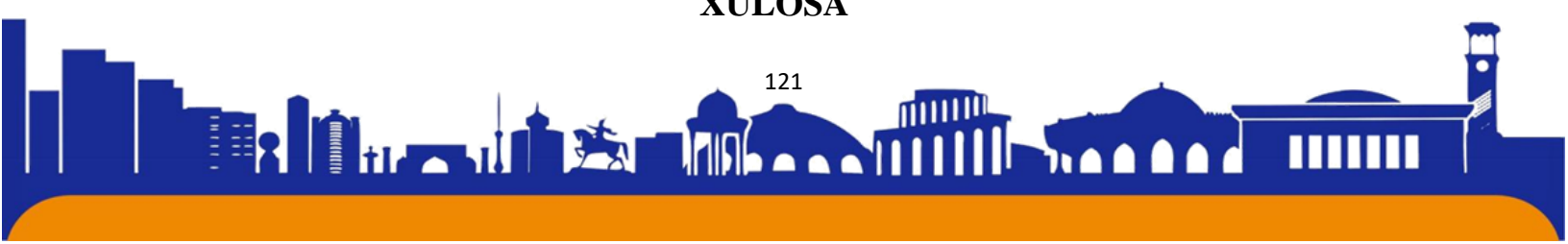
Yuqoridagi jadval MHXSga o'tgan va o'tmagan kompaniyalar o'rtasidagi asosiy farqlarni ko'rsatadi.

Ko'rsatkichlar	MHXSga o'tgan korxonalar (%)	Milliy standartda ishlayotgan korxonalar (%)
Moliyaviy axborotning aniqligi	95	70
Xalqaro investorlar bilan aloqa	85	40
Ichki boshqaruv samaradorligi	90	60
Eksport operatsiyalari hajmi	80	50

Yuqoridagi grafik MHXSga o'tgan va o'tmagan kompaniyalar o'rtasidagi asosiy farqlarni vizual tarzda ko'rsatadi. Har bir aspekt bo'yicha baholar solishtirilgan.

XULOSA

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish korxonalar uchun bir qator amaliy afzalliklarni taqdim etadi. Bu jarayon iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, xalqaro investitsiyalarni jalb qilishga yordam beradi va moliyaviy shaffoflikni ta'minlaydi. Shu sababli, MHXSni joriy etish milliy iqtisodiyot rivojlanishiga xizmat qiluvchi muhim omil hisoblanadi.

Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish korxonalariga nafaqat moliyaviy axborotning shaffofligi va ishonchligini oshirish, balki xalqaro moliya bozorlarida muvaffaqiyat qozonish imkonini beradi. O'zbekistonda ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, texnik ko'mak va kadrlar tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, xalqaro tajribani hisobga olgan holda, MHXSni joriy etishning mahalliy sharoitga mos mexanizmlari ishlab chiqilishi lozim. Bundan tashqari, korxonalarining eksport salohiyatini oshirish va ichki boshqaruvni yaxshilash bo'yicha qo'shimcha strategiyalar ishlab chiqish tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Smith, J., & Brown, T. (2020). The Impact of IFRS Adoption on Corporate Performance. *Journal of Accounting and Finance*.
2. Johnson, P. (2018). Global Standards and Financial Transparency. *International Finance Review*.
3. Karimov, A. (2021). Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish: O'zbekiston tajribasi. *Tashkent Economic Journal*.
4. IFRS Foundation. (2022). "International Financial Reporting Standards Overview."
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari.
6. Brown, P., & Tarca, A. (2012). "The Impact of IFRS Adoption on Financial Reporting Quality." *Journal of Accounting and Public Policy*.
7. Deloitte. (2023). "Global IFRS Adoption: Trends and Challenges."

